

opusdei.org

Didžiosios savaitės liturgija. Jis parodė jiems savo meilę iki galo

Didžioji savaitė yra liturginių metų širdis. Šiomis dienomis naujai išgyvename lemtingus mūsų atpirkimo įvykius. Nuo Verbų sekmadienio Bažnyčia savo išmintimi ir kūrybingumu veda mus už rankos prie Kryžiaus ir Prisikėlimo.

2024-03-22

Liturginių metų šerdis yra Velykų slėpinys – nukryžiuoto, mirusio ir prisikėlusio Viešpaties tridienis. Visa išganymo istorija susieta su šiomis šventomis dienomis, kurios daugumai liko nepastebėtos, bet kurias Bažnyčia dabar švenčia „nuo saulėtekio iki saulėlydžio“¹, visame pasaulyje. Visi liturginiai metai, Dievo ir žmogaus istorijos santrauka, kyla iš Bažnyčios *atminties* apie Jėzaus *valandą*, kai jis, „mylėdamas savuosius pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galo“².

Šiomis dienomis Bažnyčia pasitelkia savo motinišką išmintį, kad panardintų mus į lemtingus mūsų atpirkimo momentus. Jeigu tai leisime, Didžiosios savaitės liturgija mus įtrauks į Kančią, skatindama budėti prie Viešpaties, ir patirsime džiaugsmo pliūpsnį, kuris išsilies Velyknaktį. Daugelis apeigų, kurias išgyvename šiomis dienomis, įsišaknijusios giliose tradicijose, o jų

tvirtumą rodo krikščionių
pamaldumas bei du tūkstančius
metų siekiantis šventųjų tikėjimas.

Verbų sekmadienis

Verbų sekmadienis mus tartum įveda
ir ruošia Velykų tridieniui. „Šis
Didžiosios savaitės slenkstis, toks
artimas akimirkai, kai visos žmonijos
Atpirkimas bus užbaigtas Golgotoje,
man atrodo, yra ypač tinkamas
metas tau ir man apmąstyti būdus,
kuriais Jėzus, mūsų Viešpats, mus
išgelbėjo; kad galėtume
kontempliuoti Jo tikrai neišsakomą
meilę vargšams kūriniais,
sukurtiems iš molio“³.

Kai pirmieji tikintieji klausėsi
liturginio Evangelijos pasakojimo
apie Kančią skelbimo ir vyskupo
homilijos, jie žinojo, kad jų padėtis
nėra tarytum jie dalyvautų tik
spektaklyje: „Jų pamaldžioms širdims
nebuvo skirtumo tarp klausymosi to,
kas ką tik buvo paskelbta, ir matymo

to, kas iš tikrųjų įvyko“⁴.

Pasakojimuose apie Kančią, Jėzaus įžengimas į Jeruzalę yra tarsi oficialus Jo, kaip trokštamo ir laukiamo Mesijo, pristatymas, be kurio negali būti išganymo. Jo veiksmas – tai gelbėtojo karaliaus, kuris ateina pas savo tautą, veiksmas. Kai kurie žmonės Jo nepriėmė, bet kiti priėmė, sveikindami Jį kaip *Palaimintąjį*, ateinantį Viešpaties vardu⁵.

Metai iš metų Viešpats, nuolat esantis ir veikiantis Bažnyčioje, liturgiškai atnaujina šią iškilmingą įžangą Kančios ir Verbų sekmadienio liturgijoje, kaip šią ceremoniją vadina mišiolas. Toks pavadinimas rodo dvi elementų linijas – vieną pasižyminčią triumfu, kitą – liūdesiu. „Šiandien, – skaitome atitinkamoje rubrikoje, – Bažnyčia pamini Viešpaties Jėzaus Kristaus įžengimą į Jeruzalę vykdyti velykinės paslapties“⁶. Jo atvykimą lydi

plojimai ir džiaugsmo šūksniai, nors minios, dar nežinodamos, kur Jėzus eina, pasimeta dėl Kryžiaus papiktinimo. Kalbant apie mus, gyvenančius Bažnyčios laikais, žinome, kur linkkrypsta Viešpaties žingsniai – Jis įžengia į Jeruzalę „vykdyti velykinės paslapties“. Štai kodėl krikščionis, Verbų sekmadienio procesijoje šlovinantis Jėzų kaip Mesiją, nesistebi tuo, kad iš karto, be papildomų įžangų, einama prie Viešpaties Kančios.

Patraukia dėmesį, kaip liturgija išreiškia šią tamsos ir šviesos sąveiką. Verbų sekmadienis nėra lyg dvi uždaros, viena kitai priešingos apeigos. Mišių pradžios apeigos yra procesija, kuri veda tiesiai prie šv. Mišių pradžios maldos. „Visagali amžinasis Dieve, – kreipiamės į Tėvą, – norėdamas duoti žmonijai nusižeminimo pavyzdį, tu leidai mūsų Išganytojui tapti žmogumi ir numirti ant kryžiaus“⁷. Viskas kalba

apie tai, kas nutiks artimiausiomis dienomis.

Didysis ketvirtadienis

Vakaro mišiomis, kuriomis minima Viešpaties vakarienė, prasideda Velykų tridienis. Didysis ketvirtadienis yra tarp gavėnios pabaigos ir Didžiojo ketvirtadienio pradžios. Šiandienos šventės pagrindinė gija, visasupanti šviesa, yra Kristaus Velykų slėpinys, pati įvykio šerdis, kuri atgyja per sakramentinius ženklus. Sakralinio veiksmo centre – Paskutinė vakarienė, kurioje Jėzus, prieš atiduodamas save mirčiai, norėjo patikėti Bažnyčiai savo meilės testamentą, amžinosios Sandoros auką⁸.

„Įsteigdamas Eucharistiją kaip amžiną savo paties ir savo Velykų atminimą, jis šį aukščiausią apreiškimo aktą simboliškai įkėlė į gailestingumo šviesą. Tame pačiame

gailestingumo horizonte Jėzus išgyveno savo kančią ir mirtį, visiškai suvokdamas didį meilės slėpinį, turėjusį įvykti ant kryžiaus“⁹.

Liturgija gyvu ir aktualiu būdu padeda mums įžengti į Jėzaus savęs dovanojimo dėl mūsų išganymo slėpinį. „Štai kodėl Tėvas mane myli, nes aš atiduodu savo gyvybę, kad vėl ją paimčiau. Niekas jos iš manęs neatima, bet aš ją atiduodu savo noru“¹⁰. Viešpaties *fiat*, kuris yra mūsų išganymo šaltinis, yra Bažnyčios šventime; štai kodėl malda nedvejodama įtraukia mus – dabartyje – į Paskutinę vakarienę: „*Sacratissimam, Deus, frequentantibus Cenam...*“ – sakoma lotyniškame tekste, su patarlėms būdingo glaustumo jėga – „Dieve, susirinkome paminėti šventosios Vakarienės“¹¹.

Tai „šventoji diena“, „kurią mūsų Viešpats Jėzus Kristus buvo už mus išduotas“¹². Jėzaus žodžiai („aš

iškeliauju ir vėl grįšiu pas jus!“, ir „sakau jums gryną tiesą: jums geriau, kad aš iškeliauju, nes jei neiškeliausiu, pas jus neateis Globėjas“¹³) supažindins mus su paslaptینگais Viešpaties, vadovaujančio Velykų tridieniui ir visam Bažnyčios gyvenimui, nebuvimo ir buvimo persipynimu. Štai kodėl Didysis ketvirtadienis ir po jo einančios dienos nėra liūdesio ar gedulo dienos. Taip žvelgti į Didįjį tridienį būtų lyg atsidurti mokinių padėtyje prieš Prisikėlimą. „Didžiojo Ketvirtadienio džiaugsmo šaltinis – tai suvokimas, kad Kūrėjas iš meilės savo kūriniam padarė begalinį stebuklą.“¹⁴ Norėdamas įamžinti pasaulyje šią begalinę meilę, kuri sutelkta per Velykas, perėjimą iš šio pasaulio pas savo Tėvą, Jėzus visiškai atsiduoda mums su savo kūnu ir krauju naujam atminimui – duonai ir vynui, kurie paverčiami „gyvybės duona“ ir „dvasiniu gėrimu“¹⁵. Viešpats įsako, kad nuo šiol tai, ką jis

ką tik padarė, būtų daroma Jo atminimui¹⁶ – taip gimė Bažnyčios Pascha, Perėjimas, Eucharistija.

Ypač iškalbingos dvi šventės akimirkos, jei jas matome tarpusavio santykiuose: kojų mazgojimas ir Švenčiausiojo Sakramento pernešimas. Dvylikos mokinių kojų plovimas, likus kelioms valandoms iki nukryžiuavimo, skelbia didžiausią meilę – gyvybės dovanojimą už draugus¹⁷. Liturgija atgaivina šį gestą, kuris taip nustebino apaštalus, Evangelijos skelbimu bei siūlo atlikti kojų mazgojimą keletui tikinčiųjų. Baigiantis šv. Mišioms, Švenčiausiojo Sakramento pernešimo ir garbinimo procesija atskleidžia meilę Bažnyčios atsaką į tą nuolankumo kupiną Viešpaties pasilenkimą nuplauti apaštalų kojas. Ši tylios maldos akimirka, prasiskverbianti į naktį, kviečia prisiminti kunigišką Jėzaus maldą viršutiniame kambaryje¹⁸.

Didysis penktadienis

Didžiojo penktadienio liturgija prasideda kunigų puolimu kniūpsčiam, o ne įprastu altoriaus pabučiavimu apeigų pradžioje. Tai ypatingas altoriaus garbinimo gestas. Šis yra visiškai neapdengtas, be nieko, ir tuo altorius primena Nukryžiuotąjį Jo Kančios valandą. Švelni malda nutraukia tylą, kurioje kunigas kreipiasi į Dievo gailestingumą: „*Reminicere miserationum tuarum, Domine*“ – „Viešpatie, tu visuomet gailestingas“ – ir prašo Tėvo amžinos apsaugos, kurią Sūnus mums iškovojo savo krauju, atiduodamas už mus savo gyvybę¹⁹.

Sena tradicija pagrindiniu šios dienos žodžio liturgijos akcentu laiko Kančios skelbimą pagal šv. Joną. Šiame Evangelijos pasakojime yra įspūdinga Kristaus didybė – Jis atsiduoda mirčiai visiškai laisva valia

– iš Meilės²⁰. Viešpats drąsiai atsako tiems, kurie ateina jo sustabdyti: „Kai tik Jėzus ištarė: „Tai aš“, jie atšoko atgal ir parpuolė ant žemės“²¹. Vėliau girdime jį atsakant Pilotui: „Mano karalystė ne iš šio pasaulio“²². Taigi jo sargybinis nesistengia jį išlaisvinti. „*Consummatum est*“ – „Atlikta“²³ – Viešpats ištikimai vykdė savo Tėvo valią iki pabaigos ir taip nugalėjo pasaulį²⁴.

Po kančios skelbimo ir visuotinės maldos, liturgija kreipia dėmesį į *Lignum Crucis* – Kryžiaus medį – šlovingą žmogaus atpirkimo įrankį.

Šventojo Kryžiaus pagerbimas yra tikėjimo gestas ir Jėzaus pergalės prieš velnią, nuodėmę ir mirtį skelbimas. Būtent su šiuo medžiu mes, krikščionys, laimime, nes „ir štai pergalė, nugalinti pasaulį: mūsų tikėjimas!“²⁵.

Bažnyčia apgaubia Kryžių garbe, vyskupas prisiartina jo pabučiuoti be

arnoto ir žiedo²⁶. Po to jį pagerbia tikintieji, o giesmėmis švenčiama pergalė: „Garbiname, Viešpatie, tavo Kryžių, šloviname ir aukštiname tavo šventąjį prisikėlimą: štai per Kryžių džiaugsmas atėjo į visą pasaulį“²⁷. Todėl Dievas nori, kad mes pasinertume į paslaptinę mirties ir gyvenimo susijungimą. „Kartais mumyse atgyja džiaugsmingas polėkis, nuvedęs Jėzų į Jeruzalę, o kartais – mirties kančia, pasibaigusi Kalvarijoje... Arba Jo pergalės prieš mirtį ir nuodėmę šlovė. Bet visuomet su mumis Jėzaus Kristaus Širdies meilė – džiaugsminga, skausminga, šlovinga“²⁸.

Didysis šeštadienis ir Velyknaktis

Sename nežinomo pirmųjų amžiaus krikščionių autoriaus tekste sutraukiamas, glaudžiai nusakomas slėpinys, kurį Bažnyčia mini Didįjį šeštadienį – Kristaus nužengimas į pragarus. „Kas čia dedasi? Šiandien

žemėje stojo didelė tyla; didelė tyla ir vienatvė; didelė tyla, nes miega Karalius; žemė nutirpo iš baimės ir tylėjo, nes Dievas užmigo kūne ir pažadino tuos, kurie miegojo nuo amžių. Dievas numirė kūne ir supurtė pragarus“²⁹. Kaip matome Dievą besiilsintį savo kūrimo darbo pabaigoje Pradžios knygoje, taip ir dabar Viešpats ilsisi po savo atperkančio nuovargio. Nes Velykos, kurios netrukus išauš visam pasauliui, yra „naujosios kūrinijos šventė“³⁰ – Viešpats sumokėjo savo gyvybės kainą, kad sugrąžintų mus į gyvenimą.

„Prabėgs valandėlė – ir manęs neregėsit, ir dar valandėlė – ir vėl mane pamatysit“³¹, tarė Viešpats apaštalams savo Kančios išvakarėse. Laukdami jo sugrįžimo, apmąstome Jo nužengimą į mirties tamsą, kurioje vis dar skendėjo Senosios sandoros teisieji. Nešdamas rankoje išvaduojantį Kryžiaus ženklą, Kristus

pažadina juos iš miego ir nuveda į naujosios Karalystės šviesą: „O tau įsakau: Pabusk, kuris miegi. Juk tave sukūriau ne tam, kad supančiotas tūnotum pragaruose“³². Septintajame amžiuje šio Didžiojo šeštadienio minėjimas iš karolingų abatijų paplito visoje Europoje. Prisikėlimo laukimo diena, kurią taip giliai išgyveno Jėzaus Motina, Bažnyčioje davusi pradžią šeštadienio pamaldumui Švč. Mergelei Marijai. Dabar Ji labiau nei bet kada yra *stella matutina*³³, aušros žvaigždė, skelbianti Viešpaties atėjimą, kuris yra *Lucifer matutinus*³⁴, „Žvaigždė rytmetinė, *oriens ex alto*³⁵, „šviesa iš aukštybių“.

Šio Didžiojo šeštadienio naktį Bažnyčia dar prieš pirmąsias aušros valandas susirenka savo iškilmingiausioje vigilijoje švęsti Jaunikio prisikėlimo. Ši šventė yra esminis visų metų krikščioniškosios liturgijos šerdis. Perėjimą iš tamsos į

šviesą, iš mirties į naują gyvenimą
Viešpaties prisikėlimu išreiškia daug
įvairių simbolinių elementų: ugnis,
žvakės, vanduo, smilkalai, muzika,
varpai...

Žvakės šviesa – Kristaus ženklas,
pasaulio šviesa, kuri spinduliuoja ir
užlieja viską; ugnis yra Šventoji
Dvasia, įžiebta Kristaus tikinčiųjų
širdyse; vanduo reiškia perėjimą į
naują gyvenimą Kristuje, gyvybės
šaltinyje; Velykų *aleliuja* yra himnas,
kurį gieda piligrimai pakeliui į
Dangaus Jeruzalę; Eucharistijos
duona ir vynas, eschatologinio
pokylio su Prisikėlusiuoju
užtikrinimas. Dalyvaudami
Velyknaktyje tikėjimo žvilgsniu
atpažįstame, kad šventasis
susirinkimas yra Prisikėlusiojo
bendruomenė; tas laikas yra naujas
laikas, atviras galutinei šlovingojo
Kristaus *šiandien: Hæc est dies, quam
fecit Dominus*³⁶, štai nauja diena,

kurią paskelbė Viešpats, diena, kuri
„niekada nenusileidžia“³⁷.

Felix Mariá Arocena

---

1 Romos mišiolas, Trečioji
eucharistinė malda.

2 Jn 13, 1.

3 Šv. Chosemarija, *Dievo bičiuliai*,
110.

4 Šv. Leonas Didysis, *Sermo de
Passione Domini* 52, 1 (CCL 138, 307).

5 Plg. Mt 21, 9.23.

6 Romos mišiolas, Kristaus Kančios –
Verbų sekmadienis, p. 212.

7 Ten pat, pradžios malda, p. 221.

8 Plg. Romos mišiolas, Didysis ketvirtadienis, Paskutinės Vakarienės šv. Mišios, pradžios malda.

9 Pranciškus, bulė *Misericordiæ vultus*, 2015 m. balandžio 11 d., 7.

10 Jn 10, 17–18.

11 Romos mišiolas, Didysis ketvirtadienis, Paskutinės Vakarienės šv. Mišios, pradžios malda, p. 236.

12 Ten pat, Didžiojo ketvirtadienio *Communicantes*, p. 240.

13 Jn 14, 28; Jn 16, 7.

14 Šv. Chosemarija, *Kristus eina pro šalį*, 84.

15 Romos mišiolas, atnašavimas, p. 416–417.

16 Plg. 1 Kor 11, 23–25.

17 Plg. Jn 15, 13

18 Plg. Jn 17.

19 Plg. Romos mišiolas, Didysis penktadienis, p. 244.

20 Šv. Chosemarija, *Kryžiaus kelias*, X.

21 Jn 18, 6.

22 Jn 18, 36.

23 Jn 19, 30.

24 Plg. Jn 16, 33.

25 1 Jn 5, 4.

26 Plg. Vyskupų apeigynas, 315 ir 322.

27 Romos mišiolas, Didysis penktadienis, Kristaus Kančios pamaldos, p. 256.

28 Šv. Chosemarija, *Kryžiaus kelias*, XIV, 3.

29 Iš senosios Šventojo ir didžiojo šeštadienio homilijos (PG 43, 439). Didžiojo šeštadienio valandų liturgijos antrasis skaitinys.

30 Benediktas XVI, Homilija per Velykų vigiliją, 2012 m. balandžio 7 d.

31 Jn 16, 16.

32 Iš senosios Šventojo ir didžiojo šeštadienio homilijos (PG 43, 462). Didžiojo šeštadienio valandų liturgijos antrasis skaitinys.

33 Loreto litanija (plg. Si 50, 6).

34 Romos mišiolas, Velyknaktis, Velykinis šlovinimas, p. 281.

35 Valandų liturgija, Zacharijo giesmė (*Benedictus*) (Lk 1, 78).

36 Ps 117 (118), 24.

37 Romos mišiolas, Velyknaktis, Velykinis šlovinimas, p. 281.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
lt-lt/article/didziosios-savaites-liturgija-
jis-parode-jiems-savo-meile-iki-galo/](https://opusdei.org/lt-lt/article/didziosios-savaites-liturgijas-parode-jiems-savo-meile-iki-galo/)
(2025-04-14)